

**Tussenrapportage project “Burgers Betrekken”(project ondersteuning gemeenten invoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning door Alleato).**  
**juli 2007**

**INHOUD**

**1. Inleiding en aanleiding.....blz.1**

**2.Doel van het project en aanpak.....blz. 2**

**3. Eerste (tussen) evaluatie en leerpunten.....blz. 2**

**Bijlagen: Overzicht projecten Burgers Betrekken: stand van zaken d.d. 15 juni 2007**

**1. Inleiding en aanleiding**

Voor u ligt de Tussenrapportage van het project “Burgers Betrekken” (ondersteuning gemeenten invoering WMO door Alleato). Het project is in de zomer van 2006 gestart. Het project maakt deel uit van de Utrechtse aanpak bij de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Deze aanpak wordt beschreven in de brochure “Wet Maatschappelijke Ondersteuning: de Utrechtse aanpak” van de provincie, die medio 2006 is verschenen. In deze brochure geeft de provincie aan dat zij bij de invoering van de WMO door gemeenten haar rol ingevolge artikel 13 van de WMO wil vervullen door:

1. aanjagen en stimuleren van vernieuwing;
2. verspreiden van kennis en goede voorbeelden;
3. ondersteunen van gemeenten en lokale cliëntenorganisaties op maat;
4. stimuleren van regionale samenwerking waar nodig (vooral voor de thema’s vrijwilligerswerk, mantelzorg en OGGZ);
5. monitoring.

Via de programma’s Wel Thuis!, Sociale Agenda, Samenhang op Scherp (SOS) en via CliëntenBelang Utrecht (CBU) werd vanuit de programmalijnen al op veel fronten uitvoering gegeven aan de genoemde rollen. Dit project is daar een belangrijke aanvulling op omdat het ondersteuning (aan)biedt vanuit de (concrete) behoeften, die de afzonderlijke gemeenten zelf bij de invoering van de WMO op lokaal niveau ervaren.

De brochure geeft een overzicht van de verschillende projecten. Voor 2006 en 2007 werden daar nog de volgende plannen aan toegevoegd:

- a. besteding van de helft van het flexibel projectenkrediet van de Sociale Agenda aan de WMO;
- b. afspraken met Alleato als centrale “WMO-hulppost”over de ondersteuning van gemeenten (min. 10 gemeenten) op maat binnen het bestaande contract;
- c. afspraken met CBU over een extra inzet voor belangenbehartiging rond de WMO, waarvoor voor een periode van drie jaar een extra budget van € 150.000,= p.j. beschikbaar is;
- d. afspraken met Alleato en NIZW – Vilans over de organisatie van een werkconferentie “Good practices” respectievelijk themabijeenkomsten inzake de gemeentelijke regierol.

Deze tussenrapportage bevat een rapportage van de activiteiten, die vanaf medio 2006 in het kader van aandachtspunt b. ter hand zijn genomen. De rapportage bevat ook een eerste evaluatie van de gehanteerde aanpak en komt met suggesties voor mogelijke aandachtspunten voor de nabije toekomst. De rapportage vervult daarmee de toezegging in de brochure dat in 2007 zorg zal worden gedragen voor een korte tussenevaluatie van de invoering van de WMO in Utrecht.

## 2. Doel van het project en aanpak

Doel van het project “Burgers Betrekken” is om gemeenten te enthousiasmeren en faciliteren om hun nieuwe regierol krachtig op te pakken en ‘slimme’ antwoorden te vinden op de uitdagingen waar de WMO hen qua filosofie en sturingsprincipe voor stelt. Nevendoelen van het project zijn:

- een beter beeld krijgen van de opdrachten waar de gemeenten zich bij de invoering van de WMO voor gesteld zien zodat betere ondersteuning kan worden geboden;
- gemeenten bekend en vertrouwd maken met Alleato en de ondersteuning, die zij gemeenten kunnen bieden.

Het daarvoor opgestelde projectplan Burgers Betrekken is in het najaar van 2006 in uitvoering genomen. In drie rondes van telkens ca. 10 gesprekken (in de periode november 2006 t/m april 2007) is met alle Utrechtse gemeenten, die positief reageerden op onze uitnodiging tot overleg, gesproken over de uitdagingen van de WMO, de problemen waar men tegenaan liep en de ondersteuning, die men daarbij kon gebruiken. Gemeenten werd de ondersteuning door Alleato van max. 150 uur om niet (ten laste van het provinciaal subsidie voor Alleato) aangeboden. Uiteindelijk hebben 22 gemeenten (ca. 75% van de gemeenten) van het aanbod gebruik gemaakt. In de bijlage wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken: inhoud/doel, uren, tijdspad en beoogd resultaat van de afspraken worden per gemeente beschreven. Korthedshalve wordt voor nadere informatie naar deze bijlage verwezen.

Van de 7 gemeenten met wie geen Plan van Aanpak is overeengekomen, zullen enkele gemeenten (Houten, Rhenen, Soest) medio 2007 telefonisch worden benaderd met de vraag of zij alsnog belangstelling hebben voor ondersteuning door Alleato. Veelal is een dergelijke afspraak al n.a.v. het eerste contact met deze gemeenten gemaakt. De overige gemeenten (Amersfoort, Lopik, Renswoude, Utrecht) zullen niet opnieuw worden benaderd. Deze gemeenten hebben te kennen gegeven geen gebruik te willen maken van ons ondersteuningsaanbod.

## 3. Eerste (tussen)evaluatie

De ervaringen met het project tot nu toe laten het volgende zien:

1. De meeste gemeenten hebben in de tweede helft van 2006 veel tijd gestoken in de aanbesteding van de huishoudelijke verzorging (hv). Het aanbestedingstraject en de overdracht van de gegevens van de cliënten hv heeft gemeenten veel tijd en energie gekost. Het is voor veel gemeenten een ‘tour de force’ geweest om dit traject vòòr de inwerkingtreding van de WMO op 01-01-2007 af te ronden. Precies in die periode is het project van start gegaan en hebben wij gemeenten benaderd voor gesprekken. We hadden er rekening mee gehouden dat de belangstelling van gemeenten voor het project als gevolg van de drukte rond de aanbestedingstrajecten hv tegen zou kunnen vallen. Onze inschatting was dat minimaal 10 gemeenten (34%) belangstelling zouden hebben voor een ondersteuningstraject. Het resultaat overtreft alle verwachtingen. Inmiddels zijn met 22 gemeenten (ruim 75%) afspraken gemaakt over een ondersteuningstraject. En wordt met 3 gemeenten nog een tweede contact gelegd dat wellicht alsnog in een ondersteuningstraject resulteert. Dit resultaat maakt het belang van het project duidelijk. En laat zien dat gemeenten grote behoefte hebben aan ondersteuning op maat bij de invoering van de WMO. Ook nuanceert het de constatering in de voortgangsrapportage WMO van de Staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer (briefnr. DMO/Wmo-2758292) dat vrijwel alle gemeenten aangeven dat zij de meeste invoeringsaspecten van de WMO op orde hebben.

Om de (extra) behoefte aan ondersteuning van de gemeenten te kunnen honoreren is besloten om binnen het werkplan 2007 van Alleato ca. 500 uur extra (totaal ca. 2500 uur) uit te trekken voor de voorbereiding en uitvoering van dit project. Hierdoor konden (toch) alle ondersteuningsverzoeken van gemeenten worden gehonoreerd. Wel is gekozen voor een maximale inzet van ca. 150 uur ondersteuning per gemeente;

2. Bij de start van het project hadden wij verwacht dat na het aanbestedingstraject van de huishoudelijke verzorging bij alle gemeenten de reikwijdte van de filosofie en het sturingsprincipe van de WMO wel zouden zijn geland. De ervaring leerde dat soms verschillende gesprekken nodig waren om helder te krijgen wat de gemeenten zelf met een

bepaald beleidsterrein wilden en welke concrete ondersteuningsvraag daarbij dan kon worden geformuleerd. Soms ook werden diverse partijen vanuit de interne organisatie bij het overleg betrokken en resulteerde dit uiteindelijk in een andere inzet van het ondersteuningsaanbod dan aanvankelijk werd aangegeven.

3. De thema's, waarbij ondersteuning is gevraagd, betreffen hoofdzakelijk de volgende drie thema's:
  - lokale mantelzorgondersteuning,
  - de (oprichting en) vormgeving van de WMO-raad en
  - de vormgeving van het WMO-beleidsplan.

De ondervertegenwoordiging van het thema vrijwilligerswerkondersteuning kan worden verklaard uit het project Advies Vrijwillige Inzet (AVI-130) dat vanaf 1 juni 2006 vanuit het Ministerie van VWS was opgestart. Dit project bood gemeenten en lokale steunpunten vrijwilligerswerk kosteloos de ondersteuning van een adviseur (8 – 35 dagdelen) om het lokale vrijwilligerswerk te versterken. In een aantal gemeenten is ervoor gekozen de ondersteuningsbehoefte op dit thema via het AVI-130-project in te vullen. In de provincie Utrecht wordt deze ondersteuning ook verzorgd door Alleato. Hierdoor is optimale afstemming tussen de projecten Burgers Betrekken en het AVI-130-project gegarandeerd. Opvallend is tevens dat geen van de thema's van de drie WMO-proeftuinen van VWS (Utrecht: huishoudelijk werk gerelateerd aan het welzijns- en vrijwilligerswerk; Eemland: voorwaarden bevorderen sociale cohesie; en Ede-Veenendaal: het bevorderen en ondersteunen van de solidariteit tussen burgers) veel aandacht krijgt. Ook de aansluiting tussen de WMO-prestatievelden en de eerstelijnsgezondheidszorg is door geen van de gemeenten als thema naar voren gebracht;
4. De rol van de provincie is beschreven in artikel 13 van de WMO. In dit artikel is vastgelegd dat de provincie zorg draagt voor het voeren van beleid betreffende het steunfunctiewerk. In eerdergenoemde brochure hebben we deze rol uitgewerkt tot 5 onderscheiden rollen (zie brochure blz. 1). De ondersteuningstrajecten overziend kan worden geconcludeerd dat het in dit project met name gelukt is om uitwerking te geven aan de rollen “aanjagen en stimuleren vernieuwing”, “verspreiden kennis en goede voorbeelden” en “ondersteunen gemeenten op maat”. Het “ondersteunen van lokale cliëntenorganisaties op maat” vindt plaats in het kader van het project “Lokaal Centraal”, dat door CliëntenBelang Utrecht (CBU) wordt uitgevoerd en voor drie jaar (2006 t/m 2008) door het Ministerie van VWS wordt gefinancierd (de zgn. € 10 mln. van Staatssecretaris Ross). Het “stimuleren van regionale samenwerking” heeft aandacht gekregen binnen het ondersteuningstraject van de SUW-gemeenten. T.a.v. de monitoring-rol heeft navraag bij een aantal gemeenten tot de conclusie geleid dat Utrechtse gemeenten op dit moment geen behoefte hebben aan een provinciale WMO-monitor. Belangrijke redenen hiervoor zijn dat veel informatie van landelijke sites kan worden gehaald, dat SGBO reeds een benchmark-traject WMO heeft ontwikkeld (hieraan namen begin 2007 landelijk slechts 50 gemeenten deel), dat de meerwaarde van provinciale bundeling van expertise niet hoog werd geschat en dat gemeenten bezorgd waren voor het extra werk dat provinciale monitoring voor hen met zich mee zou brengen. Op grond hiervan is besloten aan de monitoringrol t.b.v. gemeenten vooralsnog geen verdere uitwerking te geven. Dit standpunt kan worden herzien als gemeenten hieraan bij nader inzien wel behoefte blijken te hebben;
5. Voor de invulling van de regierol van de gemeenten heeft de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) in 2006 drie scenario's uitgewerkt. Die scenario's verschillen in de ruimte die gemeenten bieden aan burgers om vorm te geven aan 'meedoen'. De drie scenario's worden kort omschreven als: “De gemeente aan het roer”, “Stuurman van je eigen leven”, en “De burger en zijn verbanden”. De keuze voor een scenario leidt tot een andere invulling van de regierol van de gemeente. Deze scenario's lijken een handige leidraad voor de verdere vormgeving van de WMO op lokaal niveau en zijn inmiddels o.a. door Stade Advies gehanteerd in het project Visieontwikkeling mantelzorgondersteuning in de provincie Utrecht. Dit project heeft ten doel gemeenten in regionaal verband te ondersteunen bij het ontwikkelen

van een passende visie en ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers. Het is gewenst deze scenario's ook bij eventuele vervolgotrajecten ondersteuning gemeenten invoering WMO te hanteren;

6. In een aantal gemeenten is ondersteuning gevraagd bij het vormgeven van het WMO-beleidsplan. Sommige gemeenten hebben in de gesprekken te kennen gegeven daarbij een belangrijke rol aan de adviseur van Alleato te willen toedelen. In de brochure was echter aangegeven (zie blz. 4) dat centraal uitgangspunt is dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de invoering van de WMO en dat dit het volgende betekent:
  - de provincie werkt niet mee aan de technische invoering van de WMO: het opstellen van verordeningen, het ondersteunen van Europese aanbestedingsprocedures;
  - de provincie zal niet optreden als financier voor mogelijke tekorten en 'witte vlekken';
  - de provincie levert geen bijdrage aan alle andere als 'regulier' te benoemen werkzaamheden. Dit laat uiteraard onverlet dat gemeenten zelf terzake ondersteuningsopdrachten aan Alleato kunnen verstrekken;
7. In de brochure wordt eveneens gesproken over het samen met Alleato organiseren van een werkconferentie beste landelijke en Utrechtse voorbeelden en over het samen met NIZW – Vilans organiseren van themabijeenkomsten waarin wordt ingegaan op gemeentelijke regie in relatie tot een thema. Het afgelopen halfjaar hebben wij samen met NIZW – Vilans twee themabijeenkomsten gemeentelijke regie georganiseerd. Een derde bijeenkomst is wegens gebrek aan voldoende belangstelling niet door gegaan. Gezien de timing van het project (tot eind 2007) en de focus bij gemeenten in het tweede halfjaar van 2007 op het opstellen van beleidsplannen wordt een werkconferentie beste landelijke en Utrechtse voorbeelden gehouden in 2008;
8. Ter afronding van en t.b.v. de evaluatie van het project wordt alle deelnemende gemeenten gevraagd om hun ervaringen met het project weer te geven middels een evaluatieformulier. De bevindingen in de evaluaties zullen worden betrokken bij de eindrapportage van het project, die naar verwachting begin 2008 zal kunnen worden gepresenteerd.